

Asia: VN/23793/2023

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi työttömyysturvalain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Lausuttavaa ansiopäivärahan määrän alentamista koskevasta ehdotuksesta?

Muonion kunnan näkemyksen mukaan ehdotus ansiopäivärahan määrän alentamisesta vaikuttaa erityisesti pienimmän ansiopäivärahan saajiin, kuten osa-aikaisesti työllistyviin ja yhdessä muiden etuuskien, kuten yleisen asumistuen, määrien alentumisen kanssa voivat osoittautua kohtuuttomiksi yksittäisten henkilöiden tulotasoon. Tämä voi aiheuttaa mm. toimeentulotuen, hyvinvoinnin edistämisen ja sosiaali- ja terveyspalvelujen tarvetta henkilö- ja perhetasolla. Muonion kunnan mielestä alueellisia eroja ei ole huomioitu riittävästi ehdotusta laadittaessa, koska ehdotus vaikuttaa erityisesti pieniin kuntiin ja alueisiin, joissa on työllistymisen haasteita. Ansiopäivärahan porrastaminen saattaa joillain alueilla aktivoida työllistymiseen, mutta harvaan asutuilla alueilla ei aina ole mahdollisuutta valita. Lähtökohtaisesti työttömiksi jäävät henkilöt ovat halukkaita työllistymään osaamistaan, koulutustaan ja kokemustaan vastaaviin tehtäviin. Mikäli ansiosidonnaisen päivärahan maksatus on välttämätöntä porrastaa, tulisi ensimmäistä alentamista pidentää. Joillekin aloille työllistytään määräaikaisesti tai kausiluonteisesti. Lapissa on paljon kausiluonteista työtä erityisesti matkailualalla ja em. määräaikaissa työsuhteissa olevien henkilöiden sitouttaminen paikkakunnalle on haastavaa, vaikka työttömyysjakso olisi lyhyt. Kausiluonteisten, matalapalkkaisten ja lyhytkestoisten työsuhteiden houkuttelevuus voi laskea nykyisestään, mikäli se edellyttää muuttoa paikkakunnalta toiselle ja jos pendelöinnistä johtuvat kustannukset nousevat kohtuuttomiksi tai korkeammiksi kuin jäädä omalle paikkakunnalle esim. peruspäivärahalla. Matalapalkka-aloilla merkittävä työttömyysjakson aikainen lasku tulotasossa saattaa aiheuttaa tarpeen hakea toimeentulotukea, mikäli alueelta ei löydy muita työllistymisen mahdollisuuksia. Muonion kunnan näkemyksen mukaan tulisi olla mahdollisuus ansiosidonnaisen päivärahan tason säilyttämiseen vahvistamalla omaa osaamista esim. kouluttautumisella.

Lausuttavaa palkkatuetta työtä ja työssäoloehtoista koskevasta ehdotuksesta?

Palkkatuki koskettaa henkilöitä, joilla on haasteita työllistyä avoimille työmarkkinoille. Palkkatuetussa työssä on mahdollisuus ylläpitää ja vahvistaa osaamista sekä parantaa työllistymisedellytyksiä. Muonion kunnan näkemyksen mukaan työssäoloehdon kerrittyminen tulisi säilyttää. Palkkatukityö on joillekin ollut ainoa realistinen mahdollisuus katkaista pitkäaikaistyöttömyyttä, ylläpitää työkykyä ja edistää työllistymismahdollisuuksia. Luonnoksen ehdotuksen riskinä on, että työnhakijoiden halukkuus ottaa vastaan palkkatukityötä laskee, koska

sitä ei koeta kannustavana tai arvostettuna. Työelämään osallistuminen tavalla tai toisella voi olla merkittävä tekijä myös syrjäytymisen ehkäisyssä ja työnhakijan itsetunnon kehittämisessä.

Lausuttavaa työllistämismäärätyksen ja siihen liittyvän sääntelyn kumoamisesta?

Muonion kunnan näkemyksen mukaan veloitetyöllistämistä ei pitäisi kokonaan poistaa. Sen sijaan veloitetyöllistämisen ikäraja voisi nostaa ja lisätä vaihtoehtoja osa-aikaiseen työllistämiseen sekä arvioida terveydentilan vaikutusta työkykyyn ja työllistymiseen. Ikääntyneiden kohdalla tulisi säilyttää kannustimet työllistymiseen, koska iän myötä työkyvyn rajoitteet saattavat kasvaa. On hyvä ottaa huomioon, että työllistämismäärätyksen piirissä on myös henkilöitä, jotka ovat täysin työkyvyttömiä esim. akuutin päihdeongelman tai romahtaneen terveydentilan vuoksi.

Lausuttavaa työttömyysturvavaroja koskevasta ehdotuksesta?

-

Lausuttavaa ehdotuksesta, joka koskee luopumista eräistä työssäoloehdoista ja ansiopäivärahan määrä koskevista ikäsidonnaisista poikkeuksista?

-

Lausuttavaa vaikutuksista kotitalouksiin?

Muonion kunta ennakoii, että kotitalouksiin kohdistuvia vaikutuksia voivat olla esimerkiksi köyhyyden ja sitä myötä syrjäytymisen ja eriarvoistumisen lisääntyminen (ml. lapset) heikentyneen tulotason johdosta.

Lausuttavaa esityksen taloudellisista vaikutuksista (ml. vaikutukset julkiseen talouteen, työllisyyteen ja kuntiin)?

Esityksen taloudellisia vaikutuksia kuntiin, julkiseen talouteen ja työllisyyteen voivat olla esimerkiksi pienentyneet verotulot sekä ostovoiman heikentymisen ja sitä myötä palvelutason laskun kaventamat työllistämismahdollisuudet erityisesti harvaan asutuilla alueilla.

Lausuttavaa vaikutuksista toimeenpanijoihin (ml. vaikutukset työttömyysetuuden maksajiin ja julkisen työvoimapalvelun järjestäjään)?

Vaikutukset toimeenpanijoihin liittyvät ennen kaikkea seurantajärjestelmien ylläpitämisestä aiheutuvaan lisätyöhön ja työllistymisen tukemisessa käytettävien keinovalikoimien supistumiseen.

Lausuttavaa muista vaikutuksista (ml. vaikutukset yrityksiin ja muihin työnantajiin)?

Työllistymisen edistämisen keinovalikoimaan tarvittaisiin myös kannustimia. Te-uudistuksessa tarjotaan kunnille mahdollisuutta lähteä miettimään työllisyydenhoitoa uudella tavalla, mutta samalla työllistymisen tuen kannustimia tunnutaan heikennettävän.

Lausuttavaa siitä miten muutosten vaikutuksia voitaisiin seurata ja arvioida jälkikäteen?

Tulotasoon ja työllistymisetuuksiin vaikuttavien muutosten osalla olisi hyvä arvioida edellisten muutosten, kuten palkkatuki-uudistuksen, vaikutuksia. Työnhakijoihin vaikuttavia muutoksia tulee niin nopealla tahdilla, että edellisen muutoksen vaikutuksia ei ehditä arvioida tai hyödyntää palvelusuunnittelussa eikä pidemmän aikataulun suunnitelmia pystytäkään laatimaan kestävästi.

Lausuttavaa voimaantulosta ja siirtymäsäännöksestä?

Esityksessä oleviin muutoksiin tulisi palata vasta sen jälkeen, kun iso TE24-uuditus on saatu toteutettua, jolloin pystyttäisiin paremmin arvioimaan ison rakennemuutoksen vaikutuksia.

Muuta lausuttavaa esityksestä?

Esityksessä olevat muutokset vaikuttavat erityisesti heikossa työmarkkina-asemassa oleviin ja pienten kuntien työllistymishaasteisiin. Esityksessä muutetaan lainsäädäntöä tiettyjen työttömyysturvalain pykälien osalta, jotka yksittäin arvioituina eivät vaikuta suurilta. Esityksessä ei ole huomioitu tai arvioitu riittävästi jo tehtyjen tai suunnitteilla olevien etuuksien leikkausten yhteisvaikutusta työttömiin työnhakijoihin.

Kohdennettu kysymys TE-toimistoille ja työllisyyden edistämisen kuntakokeilussa mukana oleville kunnille: Mikä on tilastotietoihin tai arvioon perustuva käsityksenne muutoksen taloudellisista ja muista vaikutuksista, jos palkkatuettu työ kerryttäisi kokonaisuudessaan työssäolovelvoitetta ja koulutusta vailla oleville nuorille asetettua seuraamusta?

-

Rantakokko Katri
Muonion kunta

Kylä-Kaila Kaisa
Muonion kunta - Kunnanhallitus